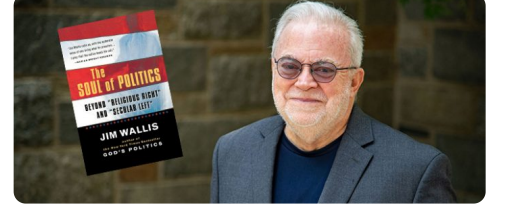

Tam Kurtuluş ve Dini Bırakmak

30.11.1998 • Bob Avakian'ın Yazıları, Kemiklerin Minberinden Vaaz Vermek • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Bob Avakian'ın aşağıdaki yazısı “Kemiklerin Minberinden Vaaz Vermek: William Bennett’in Erdemlerinin Altındaki Gerçeklik Veya Ahlaka İhtiyacımız Var, Ama Geleneksel Ahlaka Değil” başlıklı kitabının “Günaha Son Vermek” içinden alınmıştır ve Jim Wallis’in yazılarını değerlendirmektedir. Wallis, dini bir aktivist ve Sojourner dergisinin editörüdür. Wallis, “Yenileme Çığlığı: Diğer Sesler Duyulsun” yayınında Hristiyan sağının ideolojik savaşlarında sözlü bir “ateşkes” çağrısı yapmak ve “değerleri ideolojik olmaktan çok manevi olan bir siyaset” aramak doğrultusunda diğer Hristiyan liderlerle buluştu. Bob Avakian, bu yazıda Jim Wallis’in “Soul of Politics” adlı kitabını değerlendirmektedir. İlk kez *Revolutionary Worker*’ın 991.sayısında 24 Ocak 1999 tarihinde yayınlanmıştır.

Kaynak için: RW ONLINE:Bob Avakian: Complete Liberation and Letting Go of Religion (revcom.us)

“Soul of Politics” içinde kabul edilmesi, söylenmesi, doğrudan ve güçlü bir şekilde belirtilmesi gereken çok fazla hakikat var. Özellikle ikinci bölümü oluşturan “Parçalanmış Toplum” içinde Wallis, dikkat çeken eşitsizlik ve haksızlıkların çoğunu hatırı sayılır bir içgörü ve tutkuyla gözler önüne seriyor. Wallis’in görüşüne göre, adaletsizlik günümüz dünyasında çeşitli baskı, tahakküm ve şiddet biçimlerine bağlı şekilde kendini gösteriyor.

Dördüncü Bölüm “İki Şehrin Hikayesi, Dünyanın Bölünmesi” içinde, Wallis tam da bu bölünmenin canlı bir resmini çiziyor: O yalnızca ağıt yakmak ya da mahkum etmekle kalmıyor, aşırı ve grotesk bir biçimde ortaya çıkan insanların yaşadıkları acıların bedelini de canlandırıyor. Savurganlık (Wallis “savurgan” tabirini tercih ediyor) ve aşırı tüketim içinde yüzenler ve sadece ABD’deki yoksul topluluklar içinde değil, dünyanın her yerindeki sağlıklı ve nezh bir yaşamın temel gerekliliklerinden yoksun bırakılan geniş halk kitleleri arasındaki kutuplaşma...

Wallis, çalışmalarının merkezinde yer alan Washington DC'den bahsederken şehrin gettolarındaki kalabalık ama güçlü ve zenginler için neredeyse görünmez durumdaki yoksullara dair şunlara dikkat çekiyor: “Yeni Dünya Düzeni’nin yürütüldüğü hükümet binalarında çalışanlar, ofislerine girerken kelimenin tam anlamıyla evsizlerin üzerine basmak zorundadır. Sembolizm açıktır ve gündelik sahne, dünya ekonomik düzeninin çarpıcı bir metaforudur.” (s. 52)

Örneğin Wallis, dünya çapında en sevdikleri restoranları yüksek sesle tartışan “Güzel bir beyaz çiftin” aralarında geçen ve bir havaalanı servis otobüsünde kulak misafiri olduğu konuşmayı anekdotlarla canlandırıyor: “Sonunda içlerinden biri en sevdiği yeri överek, ‘Burası harika bir restoran. İki kişilik bir akşam yemeği 300 dolara geliyor!’ diyor. Wallis devam ediyor: “Gittiğim yerlerdeki konuşmalar çok farklı, genellikle hayatta kalmaya dair: Bir sonraki yemeğimiz nereden gelecek? Dışarıda yağmur varken çocukları nasıl kuru tutabiliriz? İçmek için yeterince temiz suyu nerede bulabiliriz? Kendimize ait diyebileceğimiz bir toprağımız olacak mı?” (s. 126)

Bu durum, Lily Tomlin’in ünlü karakterlerinden biri olan Bag Lady’nin bir rutinini (veya skeçini) akıllara getiriyor. Bag Lady, her zaman evsiz olmadığını ve önceden demanslı biri olmadığını anlatır. Bir zamanlar toplumda rahat konumda olanlar arasında bir yeri olduğunu, bir reklam ajansında çalıştığını, fakat Üçüncü Dünya’daki insanlara yönelik öğün arası atıştırmalıkların tanıtımını yapan bir reklam kampanyası yapmakla görevlendirildiğinde artık kenarda kaldığını söyler. Buradaki ironi, Bag Lady’nin eski meslektaşları ve benzer konumda olanlar arasında -cahil olanlar veya daha kötüsü belli elit yerleşim bölgeleri haricinde Üçüncü Dünya’daki insanlar için günlük durumun temel olarak yemeğe benzer bir şeyler yiyebilmek için mücadele etmeleri gerektiği, “öğün arası atıştırmalıklar” kavramının bu insanlar için belki de acımasız bir alay konusu olması dışında hiçbir anlamı olmadığı gerçeği hemen göze çarpmayabilir... bu duruma alışılmış olabilirler. Bu durum, Wallis’in çizdiği insanlık dışı durumun ve çarpıcı kutuplaşmanın dikkat çekici bir ifadesidir. Wallis, karşıtlıkları daha da keskin ve bütünlüklü bir şekilde aktarır:

“Üçüncü Dünya olarak adlandırdığımız ve yoksulların neredeyse sayamayacağımız kadar acılar çektiği ve yaşamlarını yitirdikleri pek çok yerde yaşanan yoksulluk usandırıcı durumdadır. Amerika Birleşik Devletleri, 1980’leri, birikimleri yoksul kesimlerden ve işçi sınıfından zenginlere

doğru yeniden dağıtmak için harcadı. Dünyanın en yoksul yerlerinde her gün 35.000 çocuk temiz içme suyu ve temel beslenme gibi en basit şeylerin yokluğundan ötürken, tepedekiler aşırılığın ve keyfine düşkünlüğün bütün bolluğunu topladılar.”

“Bu rakamın, her biri 350 bebek ve çocukla dolu 100 jumbo jetinin yaklaşık olarak her 14 dakikada bir kaza yaptığını izlemeye tekabül ettiğini fark ettiğimizde durum daha da dramatik bir anlam kazanıyor. Bu arada küçük bir elit, dünyayı birinci sınıfta dolaşmaya devam ediyor.” (Soul of Politics, s.61)”

Wallis, insanların kendini rahatlatmak için öne sürdüğü, yoksullar açısından günlük yaşamdaki yoksulluk, aşağılanma, vahşet ve şiddetin aslında kendi yaptıkları ve bizzat “kendi hataları” olduğu şeklindeki fikri ve böylesi bir teselliye reddedip çürütme konusunda belirli bir yol kat ediyor. Uyuşturucu ticaretinin bazıları için zenginlik ve yoksulların çoğu için nasıl bir geçim kaynağı haline geldiğinden bahsederken, uyuşturucu ekonomisinin aslında Kolombiya ve Columbia Heights gibi yerlerde ‘piyasa ekonomisinin’ tek gerçek pazarı olduğuna işaret ediyor. Güney Amerika’daki Kolombiya’dan Washington DC’deki Columbia Heights’a kadar, *yoksulluk trajediye zemin hazırlıyor ve uyuşturucu dramı yalnızca infazlara neden oluyor.*” (vurgu eklenmiştir)

Wallis, yukarıda anılan yadsınamaz “tarihsel gerçeği” basitçe ifade etmiyor. Amerikan Yerlilerinin soykırıma uğratılması ve Afro-Amerikanların köleleştirilmesiyle ABD’nin beyazların üstünlüğü üzerine kurulduğunu, ırkçılığın ve beyaz olmayan insanlara uygulanan baskının nasıl her alanda Amerikan yaşam tarzının devam eden ve önemli bir parçası olduğunu gösteriyor. Polisten mahkemelere ve hapishanelere kadar hukuk sisteminin bu baskıyı sürdürmek ve uygulamak için nasıl çalıştığını ortaya koyuyor.

Siyahilerin Tecrübelerinden Öğrenmek

Pek çok açıdan Wallis’in kitabının en açıklayıcı kısımlarından biri, Detroit’te beyaz orta sınıf bir toplulukta yetiştiği yerden kalkıp siyahilerin yaşadığı bir kenar mahalleye yönelmesi ve “Hac” olarak tanımlan şeyi yapma konusundaki kişisel deneyimini anlatmasıdır. Anlamlı bir şekilde, bu “Hac” için itici güçlerden biri, 1967 yazında Detroit’i kasıp kavuran Siyahilerin yaşadıkları

gettolardaki güçlü kent isyanlarıydı. Wallis, Amerika'daki Siyahiler ve beyazlar arasındaki derin bölünmeler ve eşitsizlikler hakkında derin sorular sormaya kışkırtılır ve bunlara cevap ararken huzursuzluk yaşar. "Sorularımı aileme, öğretmenlerime ve arkadaşlarıma götürme konusunda ısrarcıydım" diye yazıyor, "Ancak çok geçmeden kimsenin bu sorulara cevap veremeyeceğini ya da vermeyeceğini keşfettim... Bazıları bana bu soruları sormanın başımı yalnızca belaya sokacağını söyledi. Beyazların topluluğu içinde aldığım tek dürüst cevap da zaten bu oldu. Beyaz insanlar arasında aradığım cevapları alamayacağımı anlamam pek de uzun sürmedi. Bu yüzden şehrin arka mahallelerine doğru yol almaya karar verdim." (s. 75)

Wallis, "Siyahi kiliselere bakarak işe başladığını" anlatıyor. Şöyle devam ediyor; "Sorularımı sorduğumda, benim açımdan dünyanın yepyeni bir resmi ortaya çıkmaya başladı... Çocukluğumun ve kilisemin basit, kendi kendini haklı çıkaran dünya görüşü, artan ırkçılık ve yoksulluk durumu bilincimle çelişiyordu, bu durum gençlik yıllarımda büyük yıkımlara neden oldu. Gördüklerim, duyduklarım ve okuduklarım karşısında şok oldum; ırkçılığın acımasız gerçekleri tarafından ihanete uğramıştım ve öfkeliydim. Daha da kötüsü acı veren bir şekilde buna dahil olduğumu hissettim." (s. 76)

Önemli ölçüde -gerçi daha sonra döneceğim üzere Wallis bununla tam anlamıyla yüzleşmekten geri durmuştur- "Detroit'in el emeği ile çalışan işçileri ve az para için çok çalışan vasıfsız işçileri" arasında iş bularak siyahi topluluğunun daha da derinlerine indiğinde şunu keşfeder: "Tanıştığım genç siyahiler, tanıdığım siyah Hristiyanlardan çok daha öfkeli ve militanlardı, bana yeni bir eğitim verdiler." Burada Wallis, sistemin asla yazma öğretilmeye layık görmediği parlak ve anlayışlı insanlarla, Butch ve ailesi gibi insanların polisin doğasını nasıl anladıkları gerçekliğiyle yüz yüze geliyor. "Butch ve tanıdığım tipik militan genç erkekler" diyor (s. 76 ve sonrası)

Wallis, Butch'ın annesinin onda bıraktığı kalıcı izlenimleri anımsar: "O güzel bir kadındı, zarif ve sıcak biriydi... Pek çok yönden annem gibi o da öncelikle ailesinin sağlığı, mutluluğu ve güvenliğiyle ilgileniyordu." Yaşadıkları endişe ve acı deneyimler, çocuklarına polis hakkında şunları öğretmesine neden oldu: Eğer kaybolurlarsa polisi arayacaklardı. Bir polis gördüklerinde, derhal ara sokağa girmeleri, merdivenlerin altına çömelmeleri ya da bir köşenin arkasına

saklanmaları gerekiyordu. Polis geçtikten sonra dışarı çıkıp evlerinin yolunu kendilerinin bulması güvenli olardı. “Bu yüzden çocuklarıma polise dikkat etmelerini söylüyorum” dedi. ” (s. 78-79)

“Dost Polis” yalanlarını delip geçen ve Rodney King gerçeğini kapsayan en temel gerçeklik, o günlerde Detroit polisi tarafından katledilen ve defalarca “haklı cinayet” ilan edilen düzinelerce ve her yıl ABD genelinde polis tarafından soğukkanlılıkla öldürülen yüzlerce Siyahi gerçeği, işte bu kadının verdiği öğütlerin anlamı bunun üzerinde yoğunlaşmaktadır. “Polise dikkat?!” Ve tüm bunları bir araya getirdiğimizde -Butch ve ailesinin hikayesini, tüm boyutlarıyla birlikte milyonlarca Siyahinin bir temsilcisi olarak aldığımızda- o zaman Wallis tarafından alıntılanan bu istatistiklerin derin anlamını ve imalarını da anlayabiliriz: Yakın tarihli bir araştırma, “Washington DC’deki siyahi erkeklerin yüzde 42’sinin ya hapiste olduğunu, ya yargılanmayı beklediğini ya da şartlı tahliye olduğunu göstermektedir. Ayrıca şehirdeki Afro-Amerikan erkeklerin yüzde 90’ının hayatlarının en az bir döneminde tutuklanacakları ortaya konulmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri, dünyadaki herhangi bir ülkeden sayıca ve kişi başına daha fazla hapsedilen insan sayısına sahip bir ülkedir ve bu durum mahkûm başına bir Harvard eğitiminden daha fazla yıllık maliyet demektir.” (s. 81) Burada alıntılanan bu son cümlemin yalnızca son kısmını ele alır ve dramatik bir şekilde ortaya koyduğu çelişkiyi -milyonlarca genç Siyahi erkeğe eğitim sağlamak yerine hapse atmak için para harcanmasını- sonuna kadar takip ederseniz, Amerikan toplumunda ve bugün dünyadaki temel soruna ve çözüme ulaşmak için uzun bir yol kat etmiş olursunuz.

Bitmemiş Bir Hac

Wallis bu yönde epey bir yol kat etti ancak sonrasında durup geri çekildi. Bunun her iki tarafı da Wallis’in Detroit’te yaptığı “hac yolculuğunun” temsil ettiği ufuk açıcı deneyime ilişkin aşağıdaki özetinde ifadesini buluyor:

“Eğer eğitim demek, gerçeği görmeyi ve dünyayı olduğu gibi bilmeyi öğrenmek demekse, benim eğitimim Detroit’teki siyahi halkı tanıdığımda başladı. Bana diğer Amerika’yı gösterdiler, adaletsiz, yanlış, kötü ve nefret dolu Amerika’yı; biz beyazların kabul ettiği Amerika’yı. Ancak

bana ırkçılıktan çok daha fazlasını öğrettiler. Bana sevgiyi, aileyi ve cesareti, neyin en önemli olduğunu ve insan olmanın ne demek olduğunu öğrettiler. Siyahilerin tecrübelerini dinlerken, kendim, ülkem ve inancım hakkında başka bir yerde duyabileceğimden daha fazla gerçeği keşfettim.” (s. 79)

Beyaz bir orta sınıftan gelen, fakat siyasi açıdan “60’larda” olgunlaşan kuşağın parçası olan biri olarak Wallis’in burada yazdıkları beni derinden etkiledi. Benim durumumda, bahsettiğim öğrenme deneyimi gittiğim Berkeley Lisesi’ne dayanır, burası kentteki tek devlet lisesiydi (ve halen öyle olduğunu sanıyorum), az sayıda Meksikalı, Chicano ve Asyalı öğrenciyle birlikte beyaz ve Siyahi öğrenciler arasında neredeyse eşit olarak bölünmüştü.

“Wallis ve Baez gibi insanlar için ‘takılıp kalma’ noktasıdır bu. Bu durum onların gerçekten ve derinden nefret ettikleri ve üstesinden gelmeye çalıştıkları eşitsizliklerin altında yatan temel kaynakları tanıma konusundaki isteksizlik veya yetersizlikle el ele gider.” – Bob Avakian

“Bölünmüş” doğru bir kelimedir, çünkü bir bütün olarak topluluk halen ezici bir şekilde ayrılmış durumdaydı, okulun kendi içinde ezici bir ayrışma durumu vardı. Bu durum sosyal toplantılarda ve hatta öğle yemeği gibi uygulamalar esnasında oldukça belirgindi: Hem okul kafeteryasının

içinde hem de dışında (çok sayıda öğrencinin öğle yemeğini yediği alanda) çok net bir şekilde tanımlanmış beyaz ve siyah alanları ve onları ayıran görünmez ama oldukça gerçek bir çizgi vardı. (Belli bir noktada, bazı beyaz erkek kardeşliği tipleri gerçekten de bir şerit çizerek ve bunu “Mason-Dixon çizgisi” olarak işaretleyerek çizgiyi görünür hale getirdiler!). Bu çizgiyi aşmak, hem gerçek anlamda hem de daha geniş olarak sembolik anlamda imkansız değildi, fakat aynı zamanda kolay da değildi. Büyük bir bölünmeyi aşmak bir sıçrama yapmayı gerektiriyordu ve bu adımı atan beyaz insanlar için bu süreç kelimenin tam anlamıyla yürek burkan fakat aynı zamanda canlandırıcı ve aydınlatıcı bir deneyimdi.

Wallis gibi ben de gerçek eğitime, beni arkadaş olarak kabul eden, kalplerini ve dünyalarını bana açan Siyahilerin deneyimlerinden, duygularından, içgörülerinden ve bilgeliklerinden öğrenerek başladım. Ve yine Wallis gibi, ilk kölelerin Amerika’ya getirildiği zamandan itibaren Siyahilerin maruz kaldığı tüm tarihsel baskıların yanı sıra günlük hakaretleri ve aşağılamaları öğrendiğimde ilk başta şaşırdım ve giderek daha da derinden öfkelen dim, ardından buna bir son vermenin ve tüm bunların içinde büyüdüğü bütün bir toprağı kökünden sökmenin bir parçası olmaya karar verdim.

Ancak Wallis’in aksine, belirli bir noktada, bu belirlemeye göre hareket ederek ve bununla Amerikan toplumunun ve onun dünyanın geri kalanıyla ilişkisinin dokusuna örülen diğer tüm baskı ve sömürü biçimleri arasındaki bağlantı ve onun toplumla ilişkisi hakkında gitgide daha fazla bilgi edinirken, ya bir başka büyük bölünmeyi aşmam ve tüm bu sömürü ve baskıyı devirip ortadan kaldırmaktan daha azına razı olmamam gerektiğini, ya da nihayetinde belli bir düzeyde bununla uzlaşmam gerekeceğini fark ettim.

Bu ikinci sıçrama, ekonominin ve toplumun halkın ihtiyaçlarına göre değil de, sermayenin özel olarak ele geçirilmesi ve sermayenin mülkiyetiyle (ya da sahip olunmaması) ilgili olarak zenginliğin dağıtılması temelinde örgütlenmesinin bütün bir biçimini tanımak ve buna karşı çıkmak anlamına geliyordu, bunu gerektiriyordu. Bu durum, ülke, aile ve tanrı kutsal üçlüsüne; ya da gerçekte, emperyalizm, ataerkillik ve egemen sömürücü-baskıcı ilişkilerin herkesin boyun eğmesi gereken çok güçlü, doğaüstü bir güç olarak mistik ve efsanevi şekilde cisimleştirilmesine karşı çıkmak anlamına geliyordu. Kısacası bu sıçrama, Marx ve Engels’in

“Komünist Manifesto”da belirttiği gibi, geleneksel mülkiyet ilişkilerinden ve geleneksel fikirlerden radikal bir kopuşu temsil ediyordu.

Derin anlamıyla her ne kadar tekrar tekrar atılması gereken bir adım olsa da, en özgürleştirici adımın bu olduğunu keşfettim. Ancak bu adım (sıçrama) -en azından nesnel olarak ve az da olsa öznel olarak- Wallis’in de sahip olduğu inançlara sahip kişiler tarafından geri çevrildi. Allen Ginsberg’in “Howl” adlı eserinin başka bir ifadesi ile, *ABD’de, özellikle de beyaz orta sınıftan benim neslimin en iyi insanların çoğunun, tam da bu sıçrama ve radikal kopuşun yapılması gereken noktada takılıp kaldıklarını gördüm*. Bazı durumlarda bu Elvis oldu, bazılarında beyzbol oldu ve yine bazılarında da bırakamadıkları şeyleri simgeleyen ve içine alan din konsepti oldu. Wallis için, bunlardan sonuncusu geçerliydi.

Dinin Olmadığını Hayal Edin!

John Lennon’un diğer şeylerin yanı sıra insanları “dinin de olmadığı” bir dünyayı tasavvur etmeye çağırdığı “*Imagine*” şarkısını anımsıyorum. Birkaç yıl önce Joan Baez Fransa’da sahne aldığı zaman, Fransız televizyonunda bir konseri gösterildi ve kendisi “*Imagine*” şarkısını söyledi, ancak şarkıda belirli bir noktaya geldiğinde “ve din de yok” sözünden sonra, kendini “sizinki hariç” sözünü eklemek zorunda hissetti. Bu durum, insanların dinin yükünü omuzlarına yüklemedikleri bir dünya -var olmayan doğaüstü varlıklara olan inancın, bu inancın temelini oluşturan toplumsal koşullar ve ilişkilerle birlikte ortadan kaldırılacağı bir dünya- tasavvur etme isteksizliği ya da yetersizliğidir. Wallis (ve Baez) gibi insanlar için “takılıp kalma” noktasıdır bu. Bu durum onların gerçekten ve derinden nefret ettikleri ve üstesinden gelmeye çalıştıkları eşitsizliklerin altında yatan temel kaynakları tanıma konusundaki isteksizlik veya yetersizlikle el ele gider. Böyle bir bakış açısıyla kişi yalnızca semptomlara ulaşabilir, asla temel nedenlere inemez. Ve daha da kötüsü, böyle bir bakış açısı, bu tür sebepleri örtbas edip bunlardan çıkar sağlayan ve bunları sürdürmeye çalışanlarla uzlaşmaya götürecektir.

Wallis, dünyada bu kadar çok kişinin yoksulluğu ile görece bir azınlığın lüksü arasında bir bağlantı olduğunu farkındadır ve bunun altını çizer. Yalnızca ABD içindeki yoksulluk ve baskıyı değil, dünyadaki kutuplaşmayı da -bir kutupta tarifsiz acılar içindeki halk kitleleri bulunur- ABD toplumunun ve ABD hükümetinin dış politikaları ve yürüttüğü veya desteklediği savaşlar dahil

olmak üzere öncelikleri ve politikalarıyla ilişkilendirir. “Bir geçiş dönemindeyiz” gerçeğinden bahsederken, bu geçişin ABD ve dünya ekonomisindeki büyük değişikliklerle bağlantılı olduğu düşüncesine işaret eder. (s.59)

Yine de, kendisi tüm bunların temel nedeninin manevi olduğu sonucuna varır. “Küresel ekonominin krizi, özünde ahlaki bir krizdir; ve sadece siyasi argümanlar ve çözümler yetersiz kalacaktır.” der (s. 72) İşin aslı, Wallis’in sorun ve çözüm analizleri, “ekonomi” ile “siyaset ve ideoloji” arasındaki ilişkinin çarpıtılmasını yani ters yüz edilmesini temsil eder. Wallis, Marksist materyalizmi reddetmekte ve dini idealizmde ısrar etmektedir. Argümanları ve çözümleri ne yazık ki yetersizdir ve en nihayetinde yanlış yöne götürmektedir.